

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ВАРІАТИВНОГО КОМПОНЕНТА ЗМІСТУ ОСВІТИ СТАРШОЇ ШКОЛИ

В. І. Кизенко, к. пед. н.

Формування, становлення та розвиток інформаційного суспільства, процеси глобалізації позначаються на підходах до модернізації структурно-функціональних і ціннісних компонентів суспільства, адже поступ людства загалом є розгортанням і згортанням взаємозумовлених систем, що характеризуються самоорганізацією і саморозвитком. Тобто мають місце структурно-функціональні та змістові зміни соціального середовища, отже, і структурно, і ціннісно модернізується зміст освіти. Тож зазнають трансформацій інваріантна та варіативна її складові. У 2016 р. хоч і було оновлено (спрощено і розвантажено) низку навчальних програм, однак це не позначилося на структурно-функціональній динаміці інтеграції змісту інваріантної та варіативної складових.

За результатами наукових пошуків і практичної діяльності в системі загальноосвітніх навчальних закладів, з огляду на структурно-функціональний підхід, нами обґрунтовано і побудовано структурно-функціональну модель варіативного компонента змісту освіти старшої школи.

Визначено, що структурно-функціональний зміст варіативного компонента, інтегруючи аксіологічний, когнітивний, особистісний і діяльнісно-творчий компоненти, забезпечує низку загальних і специфічних дидактичних функцій курсів за вибором, звісно, за реалізації таких педагогічних умов: урахування характеру, динаміки різноманітних загальнонаукових і професійних інтересів школярів; структурно-функціональної єдності елементів базового і варіативного компонентів змісту освіти, вільного вибору школярами змісту варіативного освітнього компонента.

Загальні дидактичні функції варіативного освітнього компонента (інноваційного навчання; забезпечення структурно-функціональної єдності елементів змісту базового і шкільного освітнього компонентів; забезпечення індивідуальної орієнтованості змісту освіти; культурологічна функція шкільної освіти; забезпечення всебічності розвитку особистості; корекційно-адаптивна функція; особистісно-розвивальна функція; функція здатності учня до самостійного засвоєння знань, інформації; забезпечення навчання і виховання на основі природних здібностей; функція системи навчання; соціальна

та інформаційна функція) та *специфічні дидактичні функції* варіативного освітнього компонента в старшій школі (індикаторна, стабілізації і доповнення, каталізу, орієнтації, забезпечення профільного навчання) *детермінують загальні дидактичні принципи* формування і реалізації варіативного освітнього компонента в старшій школі (гуманітаризації та демократизації освіти; розширення сфери спілкування; принцип інтенсивного стимулювання прояву особистісного чинника вчителя і учнів; принцип професійної орієнтації) і *специфічні дидактичні принципи* формування і реалізації варіативного освітнього компонента в старшій школі (забезпечення єдності системи загальної середньої освіти; принцип конструювання блоків («блоковий» принцип); принцип профільного навчання). Це також передбачено в розробленій моделі.

Загалом структурно-функціональна модель варіативного компонента змісту освіти старшої школи містить: мету і завдання; теоретичний блок (функції, підходи, принципи, базові поняття); змістово-методичний блок (зміст, форми і методи); організаційно-педагогічні умови; складові (факультативні та спеціальні курси); результативний блок.

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ: АКСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

С. В. Косянчук, к. пед. н.

Освіта як процес і результат розвитку здатності учнів до самостійного розв'язання соціально- та особистісно значущих проблем є ключем до набуття старшокласниками вітагенного досвіду і засвоєння досвіду поколінь. Таким чином, зміст профільного навчання, сформований на аксіологічних засадах, відповідатиме не тільки запитам суспільства, але й задовольнятиме особистісні потреби підростаючого покоління.

Теоретично обґрунтовуючи й вибудовуючи концептуальну модель формування змісту профільного навчання на аксіологічних засадах, ми, зважаючи на результати багаторічних досліджень у психологічній та педагогічній галузях науки, здобутки дидактичної думки, визначили основні блоки цієї моделі: мету, компоненти змісту профільного навчання і завдання, принципи і напрями формування